

Abstrakt

[Zeszyt 8 / 2012](#) str. 13-32

Lucyna Kostuch

ANTYCZNE PODSTAWY ZWIĄZKU WOJNY Z TURYSTYKĄ A GREEK SOLDIER ? A TOURIST?

ANCIENT BASICS OF CONNECTIONS BETWEEN WAR AND TOURISM

abstract: The following article tries to reconstruct a primary and ?live? connection existing between a war campaign (which, after all, is also a journey) and a desire to see something that is worth it or attractive. There are some similarities between a soldier who brings spoils of war when he comes back from a military expedition and a Greek wanderer (tourist) who is armed in sword or at least a knife and comes back home with some souvenirs. We can find the sources of associations between a war and a journey in the Hellenes? mentality who did not separate war from other fields of life ? religion, philosophy, sport (agon) and also journeys made for pleasure and to gain knowledge. For long time in Greek mind there was no category where soldiers could function as a separate professional and social group. Though the Greeks basically combined an excursion, especially a military one, with some difficulties, at the same time they could notice some charm in it. It is proven by literary works, which mention a desire to see a distant country, created by writers who were mercenaries in foreign armies at the same time. Numerous testimonies of military leaders and ordinary warriors and other military tales about attractions seen during an excursion, soldiers? graffiti that can be found in distant countries, as well as different souvenirs brought from expeditions are also the evidence. It seems that Hellenic soldiers-travellers fall into category of ?military tourism? attributed to ?cultural tourism?. In ancient Greece military expeditions were also travels for knowledge and pleasure.

Key words: ancient history, Greek soldier, tourism, war

GRECKI ŻOŁNIERZ – TURYSTĄ? ANTYCZNE PODSTAWY ZWIĄZKU WOJNY Z TURYSTYKĄ

Streszczenie: W niniejszym artykule podjęto próbę rekonstrukcji pierwotnego i „żywego” związku zachodzącego między wyprawą wojenną (która też jest przecież podróżą), a chęcią zobaczenia tego, co godne uwagi bądź atrakcyjne. Istnieje jakieś podobieństwo między żołnierzem przywożącym łup z ekspedycji militarnej a greckim wędrowcem (turystą) uzbrojonym

dla bezpieczeństwa w miecz lub chociaż nóż i powracającym do domu z pamiątką.

Źródła asocjacji wojny i podróży odnajdujemy w mentalności Hellenów, którzy nie oddzielili wojny od innych dziedzin życia – religii, filozofii, sportu (agon) oraz właśnie podróży odbywanych

dla przyjemności i wiedzy. Przez długi czas nie istniała w umysłach Greków kategoria myślowa, w której funkcjonowałyby żołnierze jako odrębna grupa zawodowa i społeczna.

Choć wyprawę, w szczególności wojenną, Grecy zasadniczo łączyli z trudem, to jednak równolegle

dostrzegali w niej urok. Świadczą o tym utwory literackie, w których mowa jest

o chęci zobaczenia dalekiego kraju, tworzone przez pisarzy pozostających jednocześnie najemnikami w obcych armiach. Dowód stanowią także liczne przetrwałe w literaturze świadectwa wodzów i prostych wojaków oraz żołnierskie opowieści o ujrzanych podczas wypraw atrakcjach, pozostawione w odległych krajach żołnierskie graffiti i przywiezione z ekspedycji pamiątki.

Wydaje się, że podróże helleńskich żołnierzy-turystów można umieścić w kategorii turystyki militarnej, która stanowi część turystyki kulturowej. W starożytnej Grecji ekspedycje militarne

były również podróżami po wiedzę i przyjemność.

Słowa kluczowe: starożytność, grecki żołnierz, turystyka, wojna

Adres do korespondencji – Corresponding address:

Lucyna Kostuch

Zakład Historii Starożytnej

Instytut Historii

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

ul. Żeromskiego 5, 25-369 Kielce

tel.: (41) 349-73-22, e-mail: lucyna.kostuch@ujk.kielce.pl

Pełen tekst dostę

pnym w języku polskim w formacie Adobe Acrobat:

<http://www.studiaperiegetica.pl/rok2012/zeszyt8/1.pdf>

do cytowania:

Kostuch L., 2012. Antyczne podstawy związku wojny z turystyką A Greek soldier ? a tourist? .

Studia Peregetica 8 (8), 13-32

bibliografia

1. Casson L. (1981): *Podróże w starożytnym świecie*, Ossolineum, Wrocław.
2. Garlan Y. (2000): *Człowiek i wojna*, W: *Człowiek Grecji*, red. J.-P. Vernant, Warszawa.
3. Graham A. J. (1982): *The colonial expansion of Greece*, w: *Cambridge Ancient History*, t. 3, Cambridge University Press, s. 83–162.
4. Hanson V. (1998): *Warfare and Agriculture in Classical Greece*, University of California Press, Berkeley.
5. Hillary T. W. (2002): *The Nile Cruise of Cleopatra and Caesar*, „*Classical Quarterly*” nr 52 (2): s. 549–554.
6. Horden P. (2004): *Regimen and Travel in Mediterranean*, W: *Mobility and Travel in the Mediterranean from Antiquity to Middle Age*, red. R. Schlesier, U. Zellmann, Münster.
7. 'Ibada al – Nubi Sz. (2000): *Żołnierz*, w: *Człowiek Egiptu*, red. S. Donadoni, Świat Książki, Warszawa.
8. Jafari J. red. (2000): *Encyclopedia of tourism*, Routledge, New York

9. Jędrzyak T., Mikos von Rohrscheidt A. (2011): *Militarna turystyka kulturowa*, Wydawnictwo PWE, Warszawa.
10. Kaplan P. (2003): *Cross-cultural Contacts among Mercenary Communities in Saite and Persian Egypt*, „*Mediterranean Historical Review*” nr 18 (1): s. 1–31.
11. Komornicka M. (1988): *Archilochus Fr. 2 D and its Interpretations*, W: *Munera philologica et historica Mariano Plezia oblata*, Wrocław, s. 85–93.
12. Kostuch L. (2011): *Militarne ekspozycje w Periegesis Pauzanasza. Helleńska typologia wojennych świadectw jako dziedzictwa kulturowego*, „*Turystyka kulturowa*”, nr 9, s. 108–127.
13. Luraghi N. (2006): *Traders, Pirates, Warriors. The Proto – History of Greek Mercenary Soldiers in the Eastern Mediterranean*, „*Phoenix*” nr 60 (1/2), s. 21–47.
14. Łoposzko T. (1994): *Starożytni piraci Morza Śródziemnego*, Wydawnictwo UMCS, Lublin.
15. Łukaszewicz A. (2006): *Egipt Greków i Rzymian*, KIW, Warszawa.
16. Meiggs R., Lewis D. (1969): *A Selection of Greek Historical Inscriptions to the End of Fifth Century B. C.*, Oxford.
17. Mikalson J. D. (2010): *Ancient Greek Religion*, Wiley-Blackwell, London
18. Montiglio S. (2005): *Wandering in Ancient Greek Culture*, University of Chicago Press, Chicago.
19. Nawotka K. (2004): *Aleksander Wielki*, Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, Warszawa.
20. Niemeier W.-D. (2001): *Archaic Greeks in the Orient: Textual and Archaeological Evidence*, „*Bulletin of the American School of Oriental Research*”, nr 322, s. 11–32.
21. Nightingale A. W. (2004): *Spectacles of Truth in Classical Greek Philosophy. Theoria in its Cultural Context*, Cambridge University Press, Cambridge.
21. Płocka J. (2009): *Turystyka. Wybrane zagadnienia*, Wydawnictwo Escape Magazine, Toruń.
23. Podlecki A. (1969): *Three Greek Soldier – Poets: Archilochus, Alcaeus, Solon*, „*The Classical World*”, nr 63 (3), s. 73–80.
24. Przeclawski K. (1997): *Człowiek a turystyka – zarys socjologii turystyki*, AlBis, Kraków.
25. Raaflaub K. A. (2004): *Archaic Greek Aristocrats as Carriers of Cultural Interactions*, W: *Commerce and Monetary Systems in the Ancient World*, red. R. Rollinger i Ch. Ulf, Stuttgart, s. 197–217.
26. Redfield J. (1985): *Herodotus the Tourist*, „*Classical Philology*”, nr 80 (2), s. 97–118.
27. Russell A. G. (1942): *The Greek as Mercenary Soldier*, „*Greece & Rome*” nr 33, s. 103–112.
28. Rutherford I. (2003): *Pilgrimage in Graeco-Roman Egypt: New Perspectives on Graffiti from the Memnonion at Abydos*, W: *Ancient Perspectives on Egypt*, red. R. Matthews, C. Roemer, London, s. 171–189.

29. Snodgrass A. M. (1964): Carian Armourers: The Growth of a Tradition, "Journal of Hellenic Studies", nr 84, s. 107–118.
30. Tritle L. (2007): Warfare in Herodotus, w: The Cambridge Companion to Herodotus, red. C. Dewald, J. Marincola, Cambridge University Press, Cambridge, s. 209–223.
31. Trundle M. (2004): Greek Mercenaries. From the Archaic Period to Alexander, New York.
32. van Wees H. (2005): Greek Warfare. Myths and Realities, Duckworth, London.